

Л. Й. Созанський,

кандидат економічних наук,

старший науковий співробітник відділу проблем

реального сектора економіки регіонів,

ДУ "Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України",

E-mail: ls.ird2@ukr.net

Researcher ID: G-5930-2019,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7854-3310>

Порівняльна оцінка міжсекторальних зв'язків деревообробної промисловості України та окремих країн ЄС¹

Деревообробна промисловість є важливим міжсекторальним сегментом та елементом ланцюгів окремих виробничих сфер. Продукція цього промислового виробництва є сировинною базою функціонування багатьох ланок переробної промисловості та інших видів економічної діяльності.

Метою статті є порівняльне оцінювання міжсекторальних зв'язків деревообробної промисловості України та ряду країн ЄС, а також підготовка відповідних аналітичних висновків. Основним завданням оцінки міжгалузевих зв'язків деревообробної промисловості є визначення відповідності та взаємовпливів попиту і пропозиції на деревообробну продукцію. Задля цього проведено порівняння структури споживання і витрат (проміжного споживання) деревообробної промисловості України, Польщі, Німеччини та інших країн ЄС. Інформаційною базою дослідження слугували таблиці "витрати-випуск".

У результаті проведеного прикладного дослідження виявлено, що структура споживання деревообробної продукції виробничого призначення в Україні суттєво відрізняється порівняно малими частками будівництва і меблевої промисловості від аналогічної структури Польщі та Німеччини. Виявлені структурні розбіжності у міжсекторальних зв'язках деревообробної промисловості є однією з ключових причин того, що економіка України споживає деревообробної продукції майже у шість разів менше, ніж економіка Польщі та у понад 20 разів – ніж економіка Німеччини. А отже, забезпечення виробничими ресурсами меблевих виробництв і будівельного сектору національної економіки є наразі нереалізованою, але перспективною нішею для вітчизняної деревообробної промисловості.

За результатами аналізу структури і динаміки витратності деревообробної промисловості України з'ясовано, що рівень витратності вітчизняних деревообробних виробництв є найвищим серед країн ЄС. Значною мірою це пояснюється суттєвими відмінностями у структурах витрат (проміжного споживання) деревообробної промисловості України і країн ЄС. В останніх домінує частка продукції деревообробних виробництв, тоді як в Україні вона має тенденцію до зменшення. Також упродовж 2014–2017 років у структурі витрат вітчизняної деревообробної промисловості зросла частка продукції сільського і лісового господарства, натомість знизилася частка продукції та послуг торговельних мереж. Як наслідок, відбулося зменшення ступеня переробки деревинної сировини і погіршення технологічності виробництва. Звідси випливає необхідність трансформації структури випуску деревообробної промисловості у напрямі збільшення виробництва продукції для будівництва і меблевої промисловості, а також створення організаційно-економічних та інституційно-правових умов, які б сприяли зростанню попиту на зазначену продукцію на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Ключові слова: *деревообробна промисловість, проміжне споживання, виробництво, витратність, міжсекторальні зв'язки.* **Ключові слова:** *податкова реформа, податкова політика, стійкість державних фінансів, структура податків, ухилення від сплати податків, податкові надходження, економічна поведінка, інвестиції в основний капітал, інноваційна діяльність.*

Вступ. Постановка проблеми. Деревообробна промисловість є важливим міжсекторальним сегментом та елементом окремих ланцюгів виробничої сфери. Продукція деревообробних виробництв є сировинною базою функціонування багатьох

ланок переробної промисловості та інших видів економічної діяльності. Водночас ефективність та перспективи деревообробних виробництв залежать від процесів розвитку лісового господарства, рівня технологічності й умов функціонування

¹Стаття підготовлена в рамках виконання відомчої теми відділу "Форми реалізації потенціалу розвитку переробних виробництв Західного регіону України" (державний реєстраційний номер 0118U003054).

меблевої промисловості, попиту на деревообробну продукцію у будівельній індустрії, впливу інституційних і нормативно-правових чинників. Особливої актуальності питання міжсекторальних зв'язків деревообробної промисловості набули у період введення та функціонування мораторію на експорт з України необробленої деревини, вироблення правових інструментів захисту економічних інтересів вітчизняних меблевих виробництв і споживачів будівельних матеріалів, виготовлених із дерева, від тіншового чи напівтіншового імпорту відповідної продукції напівфабрикатів.

Окрім взаємовпливів, міжсекторальні зв'язки деревообробної промисловості відображають проблеми, резерви і напрями розвитку взаємопов'язаних виробництв, ілюструють специфіку та виробничо-технологічний стан окремих сегментів економіки. Методичним інструментом такої інформації є аналіз та оцінка вертикальних і горизонтальних взаємозв'язків виробництва деревини, паперу; поліграфічної діяльності та тиражування, що здійснюється за даними таблиць “витрати-випуск”, які ще називають матрицями міжгалузевого балансу Леонтьєва. Для оцінки міжгалузових зв'язків цього виробництва необхідно визначити відповідність і взаємовплив попиту і пропозиції на деревообробну продукцію в Україні та світі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Найвагоміші проблемні питання функціонування вітчизняної деревообробної промисловості розглянуто у роботах [1–4]. Зокрема, обґрунтовано доцільність збереження дії мораторію на експорт лісу-кругляка, доведено відповідність цього заходу міжнародним зобов'язанням України в рамках СОТ та запропоновано заходи зі створення сприятливих передумов для підвищення ефективності розвитку деревообробної галузі України [1]. Загрозливі виклики, основні проблеми та способи їх вирішення, а також цільові напрями розвитку ринку деревообробної продукції окреслено у [2; 3]. Особливості функціонування деревообробної промисловості України в умовах економічної інтеграції розглянуто у [4]. Окремі теоретичні й аналітичні аспекти міжсекторальних зв'язків деревообробної промисловості розглянуто у закордонних джерелах [5–7]. Так, у [5] досліджено фактори співпраці між органами місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання, які працюють у лісовому господарстві та деревообробній промисловості Польщі. Технологічні взаємозв'язки деревообробної промисловості з будівельним сектором та хімічними виробництвами, глобальні тенденції та ланцюги використання і заготівлі деревини описано у [6]. У [7] за допомогою даних таблиць “витрати-випуск” проведено оцінювання структурних змін економіки Словенії. Разом з тим у цих та інших прикладних і фундаментальних до-

слідженнях питанням міжгалузових економічних зв'язків загалом та деревообробної промисловості зокрема приділено недостатньо уваги.

Мета статті – провести порівняльну оцінку міжсекторальних зв'язків деревообробної промисловості України та сформулювати відповідні аналітичні висновки.

Результати та обговорення. Аналітичним підґрунтям визначення проблем розвитку і перспектив деревообробних виробництв в Україні є комплексне дослідження горизонтальних і вертикальних міжсекторальних зв'язків деревообробної промисловості. Для оцінки якості останніх проведено порівняння України за окремими показниками з Польщею (як країни, близької до України за економічними параметрами й запасами деревини, та з достатньо розвинутою деревообробною промисловістю), Німеччиною (що є лідером серед країн ЄС за більшістю абсолютних і відносних показників цього виробництва), а також з рядом інших країн ЄС.

У 2017 році в Україні виготовлено деревообробної продукції на суму 128 689 млн грн (у цінах споживачів) або 42 890 млн євро, що у 5,1 раза менше, аніж у Польщі у цьому періоді [8; 9]. Значимо, що деревообробною продукцією вважаємо продукцію такого сегмента переробної промисловості як “Виробництво деревини, паперу; поліграфічна діяльність та тиражування”, до складу якого віднесено три розділи секції С за КВЕД: 16 “Оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів; виготовлення виробів із соломки та рослинних матеріалів для плетіння”; 17 “Виробництво паперу та паперових виробів”; 18 “Поліграфічна діяльність, тиражування записаної інформації”.

За обсягом випуску деревообробної продукції Україна поступається Німеччині у 21,3 раза, а найближчим географічним сусідам, зокрема Румунії, – в 1,4 раза, Чехії – удвічі, Польщі – у 5,6 раза.

У структурі деревообробної продукції в Україні за напрямами її використання стабільно домінує продукція для виробничих цілей або проміжного споживання (рис. 1, розраховано за даними [8]). Однак у 2017 році частка цієї продукції суттєво зменшилася (на 7,08 в. п.) порівняно з 2016 роком, натомість зросли частки продукції кінцевого споживання (на 4,34 в. п.) і валового нагромадження капіталу (на 2,74 в. п.).

У 2017 році економікою України спожито виробничих ресурсів деревообробної промисловості на 92 814 млн грн, що на 4,71% більше, аніж у 2016 році та на 85,34% – аніж у 2013 році [8]. Однак таке зростання переважно зумовлено девальвацією національної валюти, оскільки у доларовому еквіваленті цей показник у 2017 році збільшився тільки на 0,6% (проти 7,1% у 2016-му (рис. 2, розраховано за даними [8])). Отже, можна констатувати

Рис. 1. Структура деревообробної продукції України за напрямками її використання

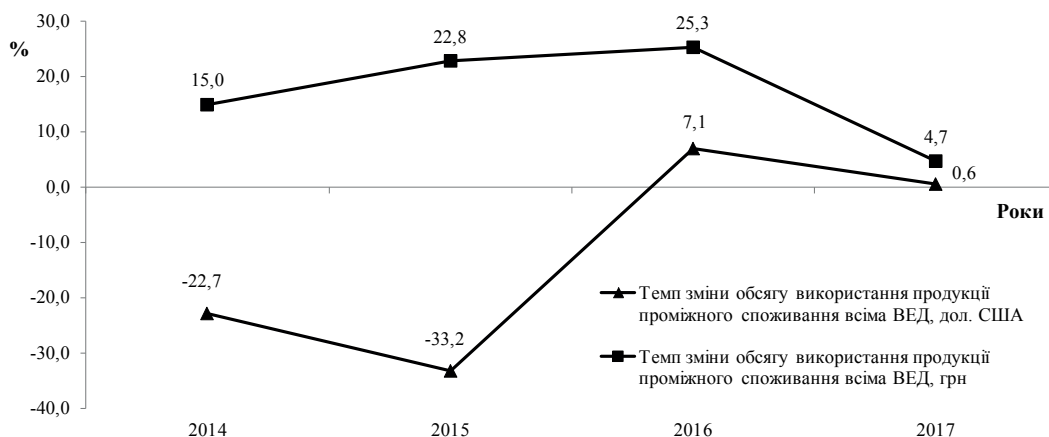

Рис. 2. Динаміка використання деревообробної продукції проміжного споживання в Україні

ти сповільнення темпу приросту споживання деревообробної продукції вітчизняною економікою у 2017 році.

Порівняно з тими країнами ЄС, у яких добре розвинена деревообробна промисловість, вітчизняна економіка споживає значно менше деревообробної продукції виробничого призначення. Так, за обсягом використання деревообробної продукції проміжного споживання у 2015 році українська економіка поступалась польській у 5,8 раза, а німецькій – у 21,2 раза [8; 9].

У структурі проміжного споживання всіх видів економічної діяльності (ВЕД) України дере-

вообробна продукція у 2017 році займала 2,1%. Найбільшими споживачами цієї продукції є сама деревообробна (виробництво деревини, паперу; поліграфічна діяльність та тиражування), а також харчова (виробництво харчових продуктів; напоїв та тютюнових виробів) промисловість.

Так, у 2017 році на деревообробну промисловість припало 30,52% (або 28 331 млн грн) деревообробної продукції проміжного споживання проти 33,19% (29 422 млн грн) у 2016-му (табл. 1, розраховано за даними [8]). За значенням цього показника Україна наближується до Польщі (понад 32%) і Німеччини (понад 29%).

Таблиця 1

Частки найбільших споживачів деревообробної продукції в Україні (у сегменті проміжного споживання) (%)

Вид економічної діяльності	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відхилення (+/-)				
						2014–2013 рр.	2015–2014 рр.	2016–2015 рр.	2017–2016 рр.	2017–2013 рр.
Виробництво деревини, паперу; поліграфічна діяльність та тиражування	30,65	30,06	31,86	33,19	30,52	-0,59	1,81	1,33	-2,67	-0,13
Виробництво харчових продуктів; напоїв та тютюнових виробів	26,24	27,89	27,15	25,50	25,17	1,65	-0,74	-1,65	-0,33	-1,07

Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	9,84	7,79	5,83	6,75	10,04	-2,05	-1,96	0,91	3,30	0,20
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	2,64	6,00	8,35	7,28	5,89	3,35	2,35	-1,07	-1,39	3,25
Будівництво	2,80	2,56	2,06	1,97	4,47	-0,24	-0,50	-0,09	2,50	1,67
Видавнича діяльність; виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів; діяльність радіомовлення та телевізійного мовлення	3,69	3,00	2,05	2,71	3,15	-0,69	-0,95	0,66	0,44	-0,54
Виробництво меблів; іншої продукції; ремонт і монтаж машин і устаткування	3,55	2,77	2,78	2,92	2,27	-0,78	0,01	0,14	-0,65	-1,28

Однак за обсягом споживання деревообробною промисловістю власної продукції виробничого призначення Україна поступається Польщі у 5,9 раза, а Німеччині – у понад 19 разів. З огляду на приблизно однакову забезпеченість деревиною України і Польщі така розбіжність є ознакою неповного використання сировинного потенціалу вітчизняною деревообробною промисловістю.

Другим за обсягом, споживачем деревообробної продукції проміжного споживання в Україні є харчова промисловість (або виробництво харчових продуктів; напоїв та тютюнових виробів), частка якої в обсязі спожитої економікою деревообробної продукції проміжного споживання у 2017 році становила 25,17% (проти 26,24% у 2013 році). Вагомість цього ВЕД у структурі деревообробної продукції проміжного споживання України є дуже високою. До прикладу, у Польщі на харчову промисловість припадає близько 6% деревообробної продукції проміжного споживання, а у Німеччині – близько 2,5%. Водночас за обсягом споживання деревообробної продукції українська харчова промисловість поступається польській у 1,3 раза, а німецькій – майже удвічі.

Основними товарами деревообробних виробництв, які використовуються у харчовій промисловості, є широкий асортимент картонно-паперової продукції. Зокрема, у 2017 році вітчизняною харчовою промисловістю використано деревообробної продукції на 23 360,0 млн грн, що на 3,35% більше, аніж у 2016 році та на 77,78% – аніж у 2013 році.

Третім за обсягом споживачем деревообробної продукції в Україні є оптова та роздрібна торгівля (секція G “Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів”). Динаміка частки цього ВЕД у структурі проміжного споживання деревообробної продукції була

різноспрямованою: знижувалась у 2014–2015 роках до 5,83% та зростала у 2016–2017 роках до 10,04%. Вагомість торговельного сектору економіки у структурі проміжного споживання деревообробної продукції у Польщі та Німеччині за даними 2015 року є нижчою – 7,37% і 5,25% відповідно за суттєво вищих обсягів споживання – у 7,38 раза і 19,04 раза відповідно.

У 2017 році сектором торгівлі в Україні спожито деревообробної продукції на суму 9 319,0 млн грн, або 390,38 млн дол. США, при цьому річний темп приросту зазначеного показника у гривневому еквіваленті досяг 55,86% проти -8,95% у 2014 році, а у доларовому – 49,74% проти 38,77% відповідно. Вертикальний взаємозв'язок між деревообробною промисловістю й оптовою та роздрібною торгівлею проявляється, в основному, у реалізації через торгіву мережу деревообробної продукції споживчого призначення. Тому зростання обсягів споживання деревообробної продукції торговельним сектором є ознакою збільшення обсягів реалізації в Україні деревообробної продукції кінцевого споживання, що підтвердили зміни (а саме, зростання частки кінцевого споживання на 4,34 в. п.) у структурі цієї продукції за напрямками використання у 2017 році (див. рис. 1).

Окрім деревообробної і харчової промисловості, до основних споживачів деревообробної продукції в Україні можна віднести ВЕД “Державне управління й оборону; обов'язкове соціальне страхування”, частка якого у структурі проміжного споживання цієї продукції у 2015 році досягла 8,35%, однак знизилася до 5,89% у 2017 році. У Польщі та Німеччині у 2015 році значення цього показника було суттєво меншим – 1,0% і 2,98%, або 188,4 млн дол. США та 2043,4 млн дол. США, відповідно.

У 2017 році державним управлінням і обороною в Україні спожито деревообробної продукції на суму 5 465,0 млн грн, що у 4,1 раза більше, ніж у 2013 році, але у 15,3 раза менше, ніж у 2016 році. Водночас в Україні у 2015 році обсяг споживання цим ВЕД деревообробної продукції (у дол. США) перевищив аналогічний показник у Польщі в 1,4 раза та був у 7,6 раза меншим, аніж у Німеччині. Однією з ключових причин збільшення споживання деревообробної продукції виробничого призначення державним управлінням і обороною у 2015–2016 роках стало зростання потреб української армії у такій продукції.

Будівництво є одним із найбільших споживачів деревообробної продукції у країнах ЄС, однак не в Україні. Так, у 2015 році у Польщі будівництво спожило 10,81% продукції деревообробних виробництв, у Німеччині – 8,55%. В Україні же у 2015 році на будівельний сектор економіки припало лише 2,06% цієї продукції, а у 2017 році цей показник виріс понад удвічі, до 4,47%.

Обсяг споживання вітчизняним будівництвом деревообробної продукції у 2017 році склав 4149,0 млн грн, що на 138,04% більше щодо 2016 року й на 195,11% – щодо 2013 року (у гривнево-му еквіваленті). У доларовому еквіваленті ці показники становили +128,68% і –11,19% відповідно. Обсяги споживання деревообробної продукції будівельним сектором економіки Польщі були вищими у понад 30 разів (дані за 2015 рік), а Німеччини – майже у 88 разів.

Одним із найбільших споживачів деревообробної продукції у країнах із розвинутою деревообробною промисловістю також є виробництво меблів; виробництво іншої продукції; ремонт і монтаж машин і устаткування (розділи 31–33 за КВЕД). Зокрема, у Польщі на ці ВЕД припадає близько 8%, а в Німеччині – близько 6% деревообробної продукції проміжного споживання, тоді

як в Україні – лише 2,3% (у 2017 році). Упродовж 2013–2017 років частка вітчизняної меблевої промисловості у структурі споживання деревообробної продукції зменшилася на 1,28 в. п. Окрім того, за обсягом споживання названої продукції українська меблева промисловість у 2015 році поступалась польській у 14,7 раза, а німецькій у 41,9 раза.

Вагомим споживачем (із часткою близько 8% у структурі проміжного споживання) деревообробної продукції виробничого призначення у Німеччині (водночас значно меншим – у Польщі й Україні) є видавнича діяльність; виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів; діяльність радіомовлення та телевізійного мовлення (далі – видавнича діяльність, розділи 58–60 за КВЕД). У 2017 році цей показник в Україні становив 3,15% проти 3,69% у 2013 році. Обсяг споживання деревообробної продукції у видавничій діяльності у 2017 році порівняно з 2015 роком збільшився на 7,43% (або на 146,0 млн грн), проте за цим показником українська видавнича діяльність поступається польській у понад 7 разів, а німецькій – майже у 60 разів.

Окрім поглиблення рівня невикористаного потенціалу деревообробних виробництв у сегменті забезпечення деревообробною продукцією проміжного споживання меблевої промисловості та будівельного сектору, в Україні гостро стоїть проблема витратності названих виробництв. (Під деревообробними виробництвами розуміємо ВЕД “Виробництво деревини, паперу; поліграфічна діяльність та тиражування” (розділи 16–18 секції С за КВЕД). Індикатором витратності того чи іншого промислового виробництва є показник частки проміжного споживання (товарів та послуг) у випуску. В Україні упродовж 2013–2017 років рівень витратності деревообробних виробництв був стабільно високим (≈ 78%) (рис. 3, розраховано за даними [8; 9]).

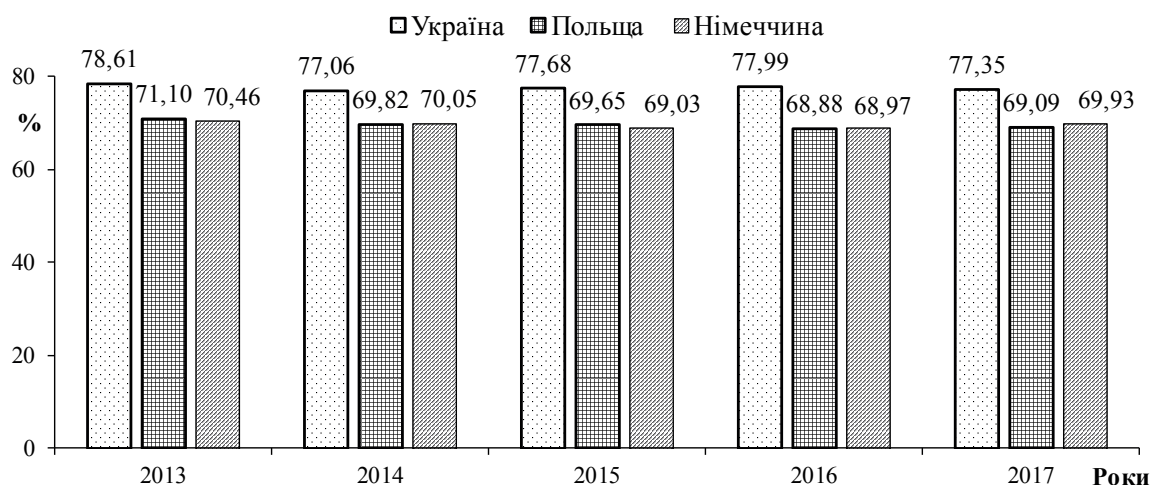

Рис. 3. Частка проміжного споживання у випуску деревообробної продукції, %

У 2017 році частка витрат у випуску деревообробної продукції в Україні була більшою, аніж у Польщі, на 8,25 в. п., тоді як у 2012 році – на 7,51 в. п. Рівень витратності вітчизняної деревообробної продукції є майже найвищим серед країн ЄС, після Греції (розраховано за даними [8; 9]). Зокрема, у Німеччині він нижчий на 10 в. п., а у Литві – на 20 в. п.

Обсяг витрат (проміжного споживання) української деревообробної промисловості у 2017 році становив 97 989 млн грн, що на 16,8% більше порівняно з попереднім роком і на 121,2% – порівняно з 2013 роком. До прикладу, у Польщі обсяг проміжного споживання деревообробних виробництв перевищує значення аналогічного показника в Україні у п'ятеро, а в Німеччині – майже у 20 разів. Таке співвідношення підтверджує недостатнє використання ресурсних можливостей вітчизняної деревообробної промисловості.

У виробничій діяльності підприємств деревообробної промисловості в Україні використовуються продукція усіх ВЕД. У 2017 році на чотири з них (“Виробництво деревини, паперу; поліграфічна діяльність та тиражування”; “Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції”, “Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство”, “Оптова та роздрібна торгівля; ремонт

автотранспортних засобів і мотоциклів”) припало 67,17% використаних продукції та послуг [8].

Упродовж 2014–2017 років деревообробна промисловість України зменшила частку своєї власної продукції у структурі витрат (проміжного споживання) на 5,74 в. п. (табл. 2, розраховано за даними [8]). Така тенденція є ознакою зниження рівня технологічності вітчизняних деревообробних виробництв, оскільки чим вища частка деревообробної продукції у витратах деревообробної промисловості, тим довші ланцюги створення валової доданої вартості та повніший операційний цикл цього промислового виробництва. А отже, частку власної продукції у проміжному споживанні також можна вважати загальним індикатором рівня технологічності й ефективності функціонування будь-якого переробного виробництва.

До прикладу, у Польщі частка деревообробної продукції у витратах деревообробної промисловості становить понад 36% при рівні витратності нижче 70%, а у Литві (країні з одним із найвищих рівнів лісистості в Європі) співвідношення між цими показниками ще краще – 43,44% та 58,30% відповідно, тобто різниця менше за 15 в. п. Тоді як в Україні ця різниця у 2017 році склала 48,44 в. п. проти 43,96 в. п. у 2013 році).

Таблиця 2

Види економічної діяльності, продукція яких займає найбільшу частку у структурі витрат деревообробної промисловості України

(%)

Вид економічної діяльності	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відхилення (+/-)				
						2014–2013 рр.	2015–2014 рр.	2016–2015 рр.	2017–2016 рр.	2017–2013 рр.
Виробництво деревини, паперу; поліграфічна діяльність та тиражування	34,65	33,69	33,33	35,06	28,91	-0,96	-0,36	1,72	-6,14	-5,74
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	16,65	16,65	17,25	15,99	16,38	0,01	0,60	-1,26	0,39	-0,27
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	6,53	6,73	8,60	8,65	10,97	0,20	1,88	0,05	2,32	4,44
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	16,65	17,85	14,24	11,36	10,91	1,20	-3,61	-2,88	-0,45	-5,75

Поглиблення переробки сировини у деревообробних виробництвах забезпечує використання продукції хімічних виробництв, частка якої у структурі витрат вітчизняної деревообробної промисловості у 2017 році становила 16,38% проти 17,25% у 2015 році та 16,65% – у 2013 році. Вагомість цього ВЕД у структурі проміжного споживання деревообробної промисловості в Україні є суттєво вищою, аніж у Польщі (4,76%), Німеччині (5,65%) і Литві (4,37%). Однак за обсягом споживання хімічної продукції у деревообробному ви-

робництві Україна поступається Польщі у 1,5 раза, Німеччині – у 6,5 раза, а Литву переважає у понад 11 разів.

Продукція сільського та лісового господарства у структурі витрат української деревообробної промисловості посідає третю позицію з часткою 10,97% у 2017 році проти 6,53% у 2013 році. Упродовж аналізованого періоду обсяг споживання деревообробними виробництвами продукції названого ВЕД, передусім деревини, збільшився у 3,7 раза. Найсуттєвіше зростання значень цього

показника відбулось у 2015 (на 68,39%) і у 2017 (на 48,04%) роках.

Зростання частки продукції сільського господарства, лісового господарства та рибного господарства у структурі витрат (проміжного споживання) вітчизняної деревообробної промисловості можна вважати ознакою скорочення рівня переробки сировини, а отже, і зниження рівня технологічності деревообробних виробництв, і зменшення ефективності використання ресурсів. Для порівняння, у Польщі на цей ВЕД припадає близько 8%, а в Німеччині – близько 5% витрат деревообробної промисловості.

Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів є четвертим за вагомістю ВЕД у структурі витрат деревообробної промисловості України з часткою 10,91% у 2017 році (проти 16,65% у 2013 році). Упродовж аналізованого періоду темп приросту / зниження обсягу споживання продукції та послуг цього ВЕД деревообробними виробництвами скоротився з 24,4% у 2014 році до (-1,0%) у 2016 році, але наступного року збільшився до 12,1%. Зменшення частки торговельного сектору економіки у витратах вітчизняної деревообробної промисловості може бути наслідком скорочення операційних циклів, а також зниження рівня переробки деревної сировини. До прикладу, у Польщі, Німеччині та Литві продукція та послуги торговельної мережі у структурі витрат деревообробної промисловості займають другу позицію з частками, відповідно, 13,22%, 11,30% і 13,93%.

Висновки та рекомендації. Підсумовуючи результати проведеного аналізу міжсекторальних зв'язків деревообробної промисловості, можна констатувати, що структура споживання деревообробної продукції виробничого призначення в Україні суттєво відрізняється від аналогічних структур Польщі та Німеччини, зокрема у ній порівняно малі частки мають будівництво і меблева промисловість. Виявлені структурні розбіжності у міжсекторальних зв'язках деревообробної про-

мисловості є однією з ключових причин того, що економіка України споживає деревообробної продукції майже у шість разів менше, ніж економіка Польщі та у понад 20 разів менше, ніж економіка Німеччини. А отже, забезпечення виробничими ресурсами меблевих виробництв і будівельного сектору національної економіки є поки що нереалізованою, але перспективною нішею для вітчизняної деревообробної промисловості.

За результатами аналізу структури і динаміки витратності деревообробної промисловості України можна стверджувати, що рівень витратності вітчизняних деревообробних виробництв є найвищим серед країн ЄС. Значною мірою це пояснюється наявністю суттєвих відмінностей у структурах витрат (проміжного споживання) деревообробної промисловості України та країн ЄС. В останніх домінує частка продукції деревообробних виробництв, тоді як в Україні вона має тенденцію до зменшення. Також упродовж 2014–2017 років у структурі витрат вітчизняної деревообробної промисловості зростає частка продукції сільського, лісового та рибного господарства, водночас знизилася частка продукції та послуг торговельних мереж. Як наслідок, відбулися зменшення ступеня переробки деревинної сировини і погіршення технологічності виробництва.

Звідси випливає необхідність трансформації структури випуску деревообробної промисловості у напрямі збільшення виробництва продукції для будівництва і меблевої промисловості, а також створення організаційно-економічних та інституційно-правових умов, які б сприяли зростанню попиту на таку продукцію на внутрішньому і зовнішньому ринках. Отже, перспективні дослідження у цьому напрямі варто спрямувати на побудову відповідних оптимізаційних моделей як засобів подальшого аналітичного обґрунтування вибору та застосування економіко-правових інструментів структурної трансформації української промисловості.

Список використаних джерел

1. Галасюк В. В. Особливості державної політики щодо забезпечення сировиною підприємств деревообробної промисловості України. *Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки*. 2017. № 3. С. 254–64.
2. Розвиток промисловості для забезпечення зростання та оновлення української економіки: науково-аналітична доповідь / за ред. Л. В. Дейнеко; НАН України, ДУ “Ін-т економіки та прогнозування НАН України”. К., 2018. 158 с.
3. Проблеми, напрями та чинники сприяння розвитку внутрішнього ринку України (реальний сектор економіки): кол. монографія / Дейнеко Л. В. та ін.; за ред. А. І. Даниленка та ін.; НАН України, ДУ “Ін-т економіки та прогнозування НАН України”. К., 2013. 292 с.
4. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: економічні виклики та нові можливості: наук. доповідь / за ред. В. М. Гейця, Т. О. Осташко; НАН України, ДУ “Ін-т економіки та прогнозування НАН України”. К., 2016. 184 с.
5. Intersectoral and Intermunicipal Cooperation as a Tool for Supporting Local Economic Development: Prospects for the Forest and Wood-Based Sector in Poland / Wanat L. et al. // *Forests*. 2018. 9 (9). P. 531–542. URL: <https://www.preprints.org/manuscript/201806.0270/v1>

6. The wood from the trees: The use of timber in construction / Ramage M. et al. // *Renewable and Sustainable Energy Reviews*. 2017. Vol. 68, part 1. P. 333–359. URL: <https://www.sciencedirect.com/journal/renewable-and-sustainable-energy-reviews/vol/68/part/P1>

7. Geršak U., Muhaj D. Inter-sectoral production linkages in Slovenia: an input – output analysis. Ljubljana: Banka Slovenije, 2016. URL: https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/Uro%C5%A1_Ger%C5%A1ak_and_Daniela_Muhaj_Inter-sectoral_Production_Linkages_in_Slovenia_An_Input-Output_Analysis_2_2016.pdf

8. Таблиця “витрати-випуск” за 2017 рік (в цінах споживачів) / Державна служба статистики України. URL: http://csr2.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/vvp/vitr_vip/vitr_u/arh_vitr_u.html

9. National accounts aggregates by industry / Official website of Eurostat. URL: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_10_a64&lang=en

References

1. Halasiuk, V. V. (2017). Osoblyvosti derzhavnoi polityky shchodo zabezpechennia syrovynoiu pid-priemstv derevoobrobnoi promyslovosti Ukrainy [Tools ensuring the access to raw materials for wood-working industry enterprises of Ukraine]. *Visnyk Kharkivskoho nationalnoho ahrarnoho universytetu imeni V. V. Dokuchayeva. Seriya: Ekonomichni nauky – The Bulletin of Kharkiv National Agrarian University named after V. V. Dokuchaev. Series: Economic Sciences*, 3, 254–264 [in Ukrainian].

2. Deyneko, O. T. (Ed.), (2018). *Rozvytok promyslovosti dlia zabezpechennia zrostantia ta onovlennia ukraïnskoi ekonomiky [Development of industry for growth and renewal of the Ukrainian economy]*. Kyiv: Institute for Economics and Forecasting of the NAS of Ukraine [in Ukrainian].

3. Deyneko, O. T., Ostashko, T. O., & Tochylin, V. O. (Eds.). (2018). *Problemy, napryamy ta chynnyky spriyannia rozvytku vnutrishnoho rynku Ukrainy (realnyi sektor ekonomiky) [Problems, directions and factors contributing to the development of the domestic market of Ukraine (real sector of the economy)]*. Kyiv: Institute for Economics and Forecasting of the NAS of Ukraine [in Ukrainian].

4. Heyets, V. M., & Ostashko, T. O. (Eds.). (2016). *Implementatsiia Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta YeS: ekonomichni vyklyky ta novi mozhlyvosti [The implementation of the Agreement about Association between Ukraine and the EU: Economic Challenges and opportunities]* (Scientific report). Kyiv: Institute for Economics and Forecasting NAS of Ukraine [in Ukrainian].

5. Wanat, L., Potka ski, T., Chudobiecki, J., Miko ajczak, E., & Mydlarz, K. (2018). Intersectoral and Intermunicipal Cooperation as a Tool for Supporting Local Economic Development: Prospects for the Forest and Wood-Based Sector in Poland. *Forests*, Issue 9 (9), 531–542. Retrieved from: <https://www.preprints.org/manuscript/201806.0270/v1> [in English]

6. Ramage, M., Burrige, H., Busse-Wicher, M., Fereday, G., Reynolds, T., Shah, D., & Wu, G., & et al. (2017). The wood from the trees: The use of timber in construction. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, Vol. 68, Part 1, 333–359. Retrieved from: <https://www.sciencedirect.com/journal/renewable-and-sustainable-energy-reviews/vol/68/part/P1>

7. Geršak, U. & Muhaj, D. (2016). *Inter-sectoral production linkages in Slovenia: an input – output analysis*. Retrieved from: https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/Uro%C5%A1_Ger%C5%A1ak_and_Daniela_Muhaj_Inter-sectoral_Production_Linkages_in_Slovenia_An_Input-Output_Analysis_2_2016.pdf [in Slovene].

8. Tablytsia “vytryty-vypusk” za 2017 rik (v tsinakh spozhyvachiv). Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [Ukrainian input-output table in consumer prices. 2017. State Statistics Service of Ukraine]. *csr2.ukrstat.gov.ua*. Retrieved from http://csr2.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/vvp/vitr_vip/vitr_u/arh_vitr_u.html [in Ukrainian].

9. National accounts aggregates by industry (2017). Official website of Eurostat. *appsso.eurostat.ec.europa.eu*. Retrieved from http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_10_a64&lang=en [in English].

L. Yo. Sozanskyy,

PhD in Economics,

Senior Researcher of the Department of

Problems of the Real Sector of the Economy of Regions,

SI "Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy
of the NAS of Ukraine";

E-mail: ls.ird2@ukr.net

Researcher ID: G-5930-2019,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7854-3310>

Comparative Assessment of Cross-Sectoral Links in the Timber Industry of Ukraine and Some EU Countries

The timber industry is an important intersectoral segment and an element of many production chains. The products of this industry are the raw material base for operation of many units of manufacturing and other economic activities.

The purpose of the article is to conduct a comparative assessment of the cross-sectoral links of the Ukrainian timber industry, and to draw relevant analytical conclusions.

The main need for assessing the cross-industry relationships of the timber industry is to determine the match and the reciprocal impact of supply and demand on woodworking products. For this purpose, the structure of output and costs (intermediate consumption) of the woodworking industry of Ukraine, Poland, Germany and other EU countries were compared. The information base of the study was the cost-release tables.

An empirical study performed by the author reveals that the structure of consumption of timber products with industrial purposes in Ukraine essentially differs from the analogous structure in Poland and Germany by relatively small shares of construction and furniture industry. The revealed structural differences in cross-sectoral links of the timber industry are a core reason explaining why the consumption of timber products by the Ukrainian economy is six times lower than the Polish economy and more than twenty times lower than the German one. As a result, the supply of domestic furniture enterprises and construction sector with input resources is still an empty niche for the domestic timber industry, although a promising one.

According to the analysis of the cost structure and dynamics in timber industry of Ukraine, it was found that the cost level of domestic woodworking is the highest among EU countries. This is largely explained by the significant differences in the cost structures (intermediate consumption) of the timber industry of Ukraine and the EU. The latter is dominated by the share of timber products, while in Ukraine it tends to decrease. Also, during 2014–2017, the share of agricultural and forestry products increased in the structure of expenditures of the domestic timber industry, while the share of products and services of retail chains decreased. As a result, there was a decrease in the degree of processing of timber raw materials and deterioration in the manufacturability of production.

Hence the need to transform the structure of output in timber industry in a way to increase the output of products for the construction and furniture industries, as well as creating organizational, economic and institutional legal conditions that would contribute to the growth of demand for such products in the domestic and foreign markets.

Key words: *timber industry, intermediate consumption, cost, production-cost tables, cross-sectoral links.*

Бібліографічний опис для цитування:

Созанський Л. Й. Порівняльна оцінка міжсекторальних зв'язків деревообробної промисловості України та окремих країн ЄС // Статистика України. 2019. № 3. С. 47–55. Doi: 10.31767/su.3(86)2019.03.05.

Bibliographic description for quoting:

Sozanskyy, L. Yo. (2019). Porivnialna otsinka mizhsektoralnykh zviyazkiv derevoobrobnoi promyslovosti Ukrainy ta okremykh krain YeS [Comparative Assessment of Cross-Sectoral Links in the Timber Industry of Ukraine and Some EU Countries]. *Statystyka Ukrainy – Statistics of Ukraine*, 3, 47–55. Doi: 10.31767/su.3(86)2019.03.05.